

[Tove Jørgensen]

pertise, der skal til for at klare et åndssvagt barn. Der er heller ikke tilstrækkeligt med børnehaver, og åbningstiderne er for dårlige. Vi kan bare henvise til Århusundersøgelsen, der viste, at 20 pct. af børnene overhovedet ikke får nogen som helst form for behandling.

Jeg vil også godt vide: hvad skal der ske med centerskolerne? Det bliver jo sagt her, at der ved udlægningen er taget højde for det hele, og at man har det hele klart. Men jeg ved f. eks., at i Københavns amt arbejder et udvalg, som der først vil komme realiteter fra efter 1982; der vil altså intet ske, selv om udlægningsloven træder i kraft i 1980, før efter 1982. Så længe kan vi simpelt hen ikke vente på disse ting.

Det er sådan, at personalet ikke høres med hensyn til, hvad der skal ske. De får ikke svar på de breve, de sender til socialstyrelsen, og det uanset om det er overlæger eller medhjælpere, der skriver. Der kommer ikke svar på de berettigede spørgsmål, som stilles i forbindelse med nedskæringerne.

Det samme gælder spørgsmålet om integrering i folkeskolerne. Man kan ikke klare det med de nuværende forhold i folkeskolen. Lektionerne er for korte, og der er for mange børn også i specialklasserne. Det har også en afledt virkning på de børn, der nu går i specialklasser, og som vil komme ind i de almindelige klasser og belaste systemet. Lærerne har på deres kongres advaret mod det, der sker. Der er altså tale om en virkelig utryk situation for klienterne og om nogle forhold, der bør rettes her og nu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændrede regler om refusion) [af Tove Jørgensen (DKP) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 61. Fremsat 19/10 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Eva Gredal):

Med bistandslovens ikrafttræden skete der en betydelig omlægning og forenkling af finansieringsreglerne på det lovområde, som loven afløste. Det skete som et led i den samlede opgave- og byrdefordelingsreform, som der på daværende tidspunkt havde været arbejdet ihærdigt med igennem en årrække. De tidligere højt uensartede procentrefusioner blev afløst af en almindelig 50 pct.s refusionssats. Den mindreindtægt for kommunerne, der derved ville fremkomme sammenlignet med de gamle refusioner, hvis gennemsnit blev beregnet til 67 pct., blev udbetalt som tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier.

Ud over den betydelige forenkling, som denne finansieringsreform indebar, afspejlede den også et af de hovedprincipper, der var nedlagt i socialreformen, nemlig at kommuner og amtskommuner, der med reformen fik overdraget løsningen af langt de fleste opgaver på det sociale område, tilsvarende fik pålagt en større umiddelbar andel af finansieringen, eller sagt på en anden måde: de øgede beføjelser skulle følges af øgede forpligtelser.

Allerede fordi dette nye finansieringssystem kun har virket i så kort tid, finder jeg ikke, at det vil være rimeligt at ændre det så radikalt, som forslaget forudsætter. Det nye system må køres ind gennem en rimelig lang periode. Men jeg ville også finde, at forslaget, hvis det gennemførtes, med sin dermed ændrede balance mellem det procentdækkede område og bloktilskudsområdet ville betyde et skridt i den gale retning, jfr. hvad jeg lige har sagt om intentionerne bag socialreformen.

Nød bryder alle love, siger man, og arbejdsledigheden, der bruges som den væsentligste begrundelse for lovforslaget, kan så sandelig fortjene denne betegnelse.

[Socialministeren]

Jeg er imidlertid af den opfattelse, at løsningen af beskæftigelsesproblemet ikke normalt skal knyttes sammen med konkrete ændringer i sociallovgivningen, men derimod anskues ud fra en mere generel synsvinkel. Jeg henviser her til regeringens beskæftigelsesplan, som det i øvrigt ikke skulle være nødvendigt at komme nærmere ind på ved denne lejlighed.

Dog et enkelt punkt, hvor vi netop fandt tilstrækkelig tungtvejende grunde til at fravige ovennævnte princip, skal fremdrages, og det er den midlertidige forhøjelse af refusionsprocenten på hjemmehjælp, som gennemførtes som led i beskæftigelsesplanen. Når vi gik ind for særlig høj refusionssats for hjemmehjælp, var det med det dobbelte sigte at gribe direkte ind i beskæftigelsessituationen og samtidig i højere grad motivere kommunerne til at satse på hjemmehjælp fremfor de andre ydelser, som hjemmehjælp kan erstatte, f. eks. i en vis udstrækning ophold på plejehjem. Hermed siger jeg også, at jeg ikke tror, at en generel forhøjelse af refusionssatsen i bistandsloven, forudsat i øvrigt at det var forsvarligt at gå ind for en sådan forhøjelse, ville have samme virkning.

Der er endvidere foreslået en ophævelse af socialministerens bemyndigelse til at fastsætte maksimumsgrænser for størrelsen af de refusionsberettigede udgifter. Hertil kan jeg sige, at der jo allerede er sket en ophævelse af maksimumsgrænserne for så vidt angår plejhjemmene. Også det skete som et led i beskæftigelsesplanen.

Spørgsmålet om også at ophæve maksimumsgrænserne på dagsinstitutionsområdet blev ligeledes overvejet i forbindelse med udarbejdelsen af regeringens beskæftigelsesplan, men man fandt det dog ikke hensigtsmæssigt også at ophæve disse grænser i denne sammenhæng.

Under hensyn til de fordele af pædagogisk og beskæftigelsesmæssig art, en eventuel ophævelse af disse maksimumsgrænser vil medføre, er jeg imidlertid indstillet på, at der arbejdes videre med spørgsmålet i socialministeriet. Men jeg må afvise lovforslaget i dets foreliggende form.

Inge Fischer Møller (S):

I forlængelse af de bemærkninger, socialministeren er kommet med, har jeg på socialdemokratiets vegne ikke ret meget at tilføje.

Vedrørende plejehjemspladserne har socialministeren været inde på de foranstaltninger, der er foretaget vedrørende udvidelse af hjemmehjælpen. Det er en god ting.

Umiddelbart kan jeg godt forstå kommunisternes forslag vedrørende ophævelse af maksimumsgrænserne på daginstitutionsområdet. Det er ingen hemmelighed, at mange står på venteliste til daginstitutioner, men spørgsmålet er, om man skal tage denne problematik ind i den aktuelle arbejdsløshedssituation. Jeg er godt klar over, at der løbende er en diskussion om, at kvinder bliver frataget deres institutionsplads i en arbejdsløshedsperiode og på denne måde kommer i vanskeligheder, fordi de ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Efter gældende lov må kommunerne ikke administrere loven på denne måde, og jeg er derfor enig med socialministeren i, at der skal arbejdes videre med spørgsmålet i socialministeriet. I den socialdemokratiske folketingsgruppe ser vi hen til et resultat af disse overvejelser og håber ikke, det varer længe, før et resultat foreligger.

Ligesom socialministeren skal jeg afvise kommunisternes lovforslag i dets foreliggende form.

Wissing (FP):

Dette lovforslag, der tager sigte på at forøge statens direkte andel af udgifterne ved driften af daginstitutioner og plejehjem, må betegnes som et forsøg på at centralisere styrelsen af den sociale forsyning. Ganske vist står der i bemærkningerne til lovforslaget, at det skal være et incitament for kommunerne til at etablere flere sociale foranstaltninger, men med socialstyrelsens påbud til en række kommuner om at oprette daginstitutioner in mente er det næppe forkert at gætte på, at lovforslaget også har andre motiver, nemlig at forstærke mulighederne for at diktere kommunerne, hvad de efter kommunistisk opfattelse skal ofre på den sociale bistand.

Af lovforslagets bemærkninger fremgår endvidere, at der stadig væk er en enorm mangel på pladser i daginstitutioner og på plejehjem, hvilket vi fra fremskridtspartiets side ikke kan være enige i. Vi mener nemlig

[Wissing]

ikke, at vi i Danmark skal fortsætte med at passe og opdrage børn ved at oprette institutioner og lade en hær af professionelle socialarbejdere overtage pasning og opdragelse.

Vi sætter ligeledes spørgsmålstegn ved, om der skal bygges flere plejehjem overhovedet. Den udvikling, der er sket, at kommunerne er blevet meget tilbageholdende med at bygge plejehjem, må fortsat støttes. Det er jo en følge af, at man har erkendt, at den rigtige løsning på at få passet vore gamle er, at så mange som muligt skal blive i deres egne hjem så længe som muligt. For at fremme denne sunde socialpolitiske målsætning støttede fremskridtspartiet derfor så klart, at der blev ansat flere hjemmehjælpere.

Problemerne med manglende plejehjemspladser mener vi hovedsagelig findes i København. Disse problemer skal løses, hvilket vi gang på gang har udtrykt vilje til, bl. a. i Københavns borgerrepræsentation.

Endelig nævnes også i bemærkningerne noget om de skattemæssige virkninger. Det påstås, at det på grund af den progressive statsbeskatning vil være de højere indtægter, som vil komme til at betale en større andel af de her tilsigtede udvidelser af den sociale sektor. Når man ved, hvor lille en del af statsskatten der hidrører fra de højere indtægter, er det en tåbelig påstand. Enhver udvidelse af den offentlige sektor skal betales af skatteydere, og alle erfaringer og statistikker viser klart, at det først og fremmest er skatteydere med mellemindkomster, der vil komme til at betale den største del af gildet. Vedtagelsen af lovforslaget vil altså indebære en yderligere skatteplyndring af den erhvervsaktive del af Danmarks befolkning. Fra fremskridtspartiets side vil vi ikke være med til noget sådant.

Vi synes også, at det under hensyntagen til den nuværende styrelse af Danmarks kommuner er et dårligt lovforslag, og vi vil derfor klart tage afstand fra det.

Henrik Toft (V):

Venstre kan ikke gå ind for forslaget om ændring af refusionsprocenten fra 50 til 75, hvad der ville koste ca. 2½ mia kr.

Derudover skal jeg kun sige, at jeg finder det yderst malplaceret i de ledsagende bemærkninger at henvise til en undersøgelse, som ordføreren for forslagsstillerne gang på

gang har fået oplyst kun er et slag højt oppe i den blå luft. Men det er jo også med til at give forslaget karakter.

Palle Simonsen (KF):

Forretningsordenen tillader mig faktisk ikke at sige, hvad jeg egentlig mener om dette lovforslag. Jeg er helt enig i de bemærkninger, som ministeren er kommet med.

Jeg vil godt sige, at det faktisk er fantastisk, at man kan finde på at fremsætte et lovforslag, der siger, at man fra statens side skal refundere 92 pct. af udgifterne i et system, der hviler på det decentrale princip, for det er jo faktisk det, der er tale om. Efter bistandsloven – det går jeg ud fra at forslagsstillerne er klar over – er det jo sådan, at ansvaret i højere grad er lagt ud til kommunerne.

Som ministeren har redegjort for det, får man ikke bare 50 pct. refusion af driftsudgifterne, man får også 17 pct. bloktilskud. Hvis man derfor skulle have de 25 pct. mere, som forslagsstillerne her foreslår, ville det i virkeligheden resultere i 92 pct. refusion af driftsudgifterne. Her er man i den situation, at den ene part i samfundet bare kan bevilge, mens den anden part – i dette tilfælde staten – skal betale.

Hvad det andet punkt angår, forslaget om at ophæve maksimumsgrænserne for udgifterne ved daginstitutioner, vil jeg gerne sige, at det er vi også modstandere af, og det er vi nok i højere grad, end ministeren er det.

Under behandlingen af den tidligere sag på dagsordenen tog ministeren bladet fra munden, og det er der måske også grund til at gøre i denne sag. Det lyder vældig spændende, når fru Tove Jørgensen og andre taler om, at der ikke er daginstitutioner nok og nu skal vi ophæve maksimumsgrænserne, og ved andre lejligheder taler om, at normeringerne er for ringe. Der er nok grund til at sige, at der altså er en sammenhæng mellem disse ting. Man kan ikke både klage over, at taksterne i daginstitutionerne er for høje, og over, at normeringen er for lille. Der, hvor taksterne i daginstitutionerne er for høje, det er lige bestemt i de kommuner, hvor man er gået ud over de besparelser, som i sin tid blev fastlagt af folketinget. Det er der en nøje sammenhæng imellem. Man kan selvfølgelig godt ophæve maksimumsgrænserne, men

[Palle Simonsen]

maksimumsgrænserne betyder muligheder for at holde driftsudgifterne i ave, således at der bliver plads til at bygge daginstitutioner nok til at dække det endelige behov. Her er altså også en nøje sammenhæng.

Man kan ikke både give frit løb for de eksisterende og samtidig tro, at der så bliver bygget en masse nye institutioner. Betingelsen for at få bygget de institutioner, der skal til for at dække den sidste del af behovet, er faktisk, at vi holder udgifterne lidt i ave på de institutioner, der er etableret. Den sammenhæng synes jeg måske nok det var rart at vi undertiden havde inde i diskussionen.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Kommunerne fastsætter i dag selv deres sociale serviceniveau i deres § 11-planer, og således mener centrum-demokraterne også at det bør være. Det er kommunernes borgere, der gennem valg til kommunalbestyrelsen er med til at sikre sig netop det serviceniveau, de vil have i deres kommune, og de må vel at mærke også selv betale herfor. Centrum-demokraterne ønsker alternative løsninger på det akutte problem omkring ventelisterne på daginstitutionerne, såsom udbygning af den kommunale dagpleje, opførelse af midlertidige institutioner i eksisterende ejendomskomplekser, hvor behovet tilsiger det, og sidst, men for os væsentligst, bør der gives forældrene mulighed for gennem økonomisk tilskud at passe deres børn i eget hjem.

Vedrørende maksimumsgrænser finder vi det rimeligt, at disse grænser eksisterer, og at kommuner og forældre, hvis der ønskes en højere service, sammen dækker udgifterne hertil. Vi ønsker ikke gratis, pligtige daginstitutioner med et bestemt sigte opdragelsesmæssigt; vi ønsker daginstitutionen som et alternativ, hvor der betales efter økonomisk evne, og vi ønsker, at det er forældrene selv, der opdrager deres børn. Maksimumsgrænserne blev indført som et led i en af flertallet ønsket besparelse, og vi er villige til at se på nogle relevante tal for, om de er fulgt med tiden, og i hvilket omfang de har virket efter hensigten.

Den samme principielle forskellighed i opfattelsen gør sig gældende på plejehjemsområdet, hvor vi også ønsker, at det er den enkelte kommune, der via sin udbygningsplan fastsætter normer og målsætninger. Le-

ver kommunerne ikke op til bistandsloven, så henstiller socialministeren jo i de enkelte tilfælde, hvor kommuner har været efterladende.

Da vi ønsker ansvaret placeret i den enkelte kommune og på ingen måde ønsker en centralisering på dette område, kan vi på grund af den principielle forskel mellem forslagsstillernes og centrum-demokraternes opfattelse ikke medvirke til gennemførelsen af forslaget.

Ebba Strange (SF):

Forslaget fra kommunisterne om ændring af den sociale bistandslov fylder ikke ret meget, men det er på mange måder interessant. Jeg skal derfor knytte nogle principielle bemærkninger til det fra SFs side.

For det første skal jeg sige, at en af grun-
dene til, at socialistisk folkeparti i sin tid stemte imod den sociale bistandslov, var, at man ikke fra statens side ønskede at bruge tilskudsmekanismen som styringsmekanisme i forhold til det sociale niveau rundt omkring i kommunerne. Vi mente, at staten her havde en mulighed for at opprioritere særlige områder og prioritere andre lavere ved andre refusionsordninger. Vi havde lange debatter om det i folketingets socialudvalg, og det, man nåede frem til, var det, man fra de partier, der står bag bistandsloven, sagde var neutralitet.

Der var især ét område, som vi kritiserede meget fra SFs side, og det var spørgsmålet om, at man slet ikke gav noget som helst tilskud fra statens side til det, der hedder rådgivning og vejledning. Resultatet ser vi i dag, hvor stort set alle kommuner, de, som jeg har fået referater fra i hvert fald, slet ikke har den tid, den kapacitet og det personale, der skal til, ikke engang til at foretage det, de foretog under den gamle familievejlederlov, og da slet ikke det, som egentlig var intentionerne i socialreformkommissionens betænkning, hvor det så fint hed, at nu skulle man have en lov, der satsede på forebyggelse.

Derfor er vi skuffede over, at fru Tove Jørgensen, da hun nu har taget fat i denne ende af bistandsloven, slet ikke har foreslået, at man skulle indføre refusion på det, der hedder vejledning og rådgivning, altså § 28 i bistandsloven. Men det kan vi jo fra SFs side stille som et ændringsforslag til dette forslag.

[Ebba Strange]

Spørgsmålet om en generel forhøjelse fra 50 til 75 pct. på bilstandslovens område indebærer altså ikke nogen styring – det siger fru Tove Jørgensen heller ikke at det gør – men er simpelt hen en hjælp til de kommuner, der har fået fantastisk store udgifter, vel også større, end man egentlig regnede med, da bilstandsloven blev vedtaget.

Jeg kan ikke nu stå og give SFs uforbeholdne støtte til dette forslag. Det ryger ind i spørgsmålet om skattepolitik, det ryger ind i spørgsmålet om kommunalpolitik, det ryger ind i hele spørgsmålet om udligningsordninger mellem kommunerne. Det rejser også spørgsmålet: hvad så med bloktilskuddet? Skal det fortsat gives, sådan som det er beskrevet i bilstandsloven? Jeg synes, at forslaget rejser så store problemer, at vi ikke fra SFs side her kan sige ja til det.

Det er rigtigt – det har vi også tidligere påpeget fra SFs side – at statsskatten er progressiv i forhold til kommuneskatten, men vi må vel også i forbindelse med det, som jeg ved at både DKP og SF har arbejdet med, nemlig en skattereform, spørge: hvor progressiv er den egentlig? Altså i hvor høj grad er det egentlig de højere indkomster i dette land, der betaler deres del af skattebyrden? Svaret kender fru Tove Jørgensen også godt.

Men som sagt glæder jeg mig til, at vi får diskussionen. Jeg blev selv meget forbløffet, da vi her under augustforhandlingerne fik at vide, at nu ville folketingsflertallet altså godt forhøje refusionen for hjemmehjælperne. Der nævnedes jeg også noget om, at så var man jo i færd med ligesom at bruge refusionerne som styringsinstrument. Derfor glæder jeg mig til debatten om dette forslag, selv om det indtil nu tilsyneladende er blevet helt afvist.

Med hensyn til det andet punkt vil jeg bare sige tak og o.k., det vil vi meget gerne. Vi har protesteret mod de maksimumsgrænser, fra første gang forslaget blev vedtaget, og vi ved, at de har betydet en serviceforringelse i mange kommuner på daginstitutionsområdet. I de kommuner, hvor man har, jeg vil ikke sige blæst på maksimumsgrænserne, men hvor man altså ved en kommunal beslutning har sagt: o.k., de er der, men vi vil godt bevilge de penge, der skal til for at gøre serviceniveauet bedre, har man fået en øget kommunal økonomisk belastning. Derfor hilser jeg med glæde, at fru Tove Jørgensen har fremsat forslaget.

Stadig væk under augustforhandlingerne stillede jeg spørgsmålet, om det var i overensstemmelse med bilstandsloven helt at ophæve maksimumsgrænserne, for jeg læser bilstandslovens ord om, at socialministeren fastsætter maksimumsgrænser, som om det er noget, hun skal. Men dér fik vi altså at vide fra justitsministeriets lovkontor, at der i det, at socialministeren fastsætter maksimumsgrænser, godt kunne ligge, at hun undlod at fastsætte dem. Det synes jeg er en mystisk juridisk forklaring, men jeg er glad for denne mystiske juridiske forklaring, så derfor synes jeg, det er på tide, at vi gør det samme med daginstitutionerne.

Grethe Philip (RV):

Vi har efterhånden herinde fået den helt faste regel, at når regeringen fremsætter et lovforslag, så står det i bemærkningerne, hvad det vil medføre af ekstra udgifter. Vi har ikke den samme regel, når forslag fremsættes fra et af partierne eller fra et enkelt medlem af folketinget. Jeg synes, det er uheldigt. Jeg synes, det er noget, man tænker på, når man ser dette forslag. Jeg mener også, at nogle af de bemærkninger, der er faldet, viser, hvor uheldigt det er, for det er, ligesom man forudsætter, at der ikke skal ændres ved bloktilskuddene, men så vidt jeg kan se, står der egentlig ikke noget om dette problem.

Jeg vil benytte lejligheden til først at bede fru Tove Jørgensen gøre det helt klart for os, om det er tanken, at man ved en omlægning af procentstørrelsen for refusion samtidig skal foretage ændringer i bloktilskuddenes absolutte størrelse, eller om det er meningen, at bloktilskuddene skal gå ud som tidligere, og at det kun er refusionssatsen, der skal ændres. I sidste fald er der jo tale om en betydelig merudgift.

Jeg vil benytte lejligheden til at opfordre – jeg vil tro, at det er folketingets udvalg for forretningsordenen – til at drøfte, om ikke der burde indgås en gentlemanoverenskomst om, at der ikke fremsættes noget forslag, uden at det er angivet, hvor store omkostningerne vil blive. Det kan eventuelt ske i den form, at det forlanges, at et forslag altid umiddelbart før førstebehandling sendes til vurdering i finansministeriet eller det pågældende fagministerium, så at oplysningen ligger der ved første behandling. Jeg tror, at det

[Grethe Phillip]

ville give vores drøftelser her i tinget et mere realistisk skær.

Ellers vil jeg blot sige, at hovedtanken her, som jeg har forstået det, altså en total ændring af grundprincipperne i finansieringen af bilstandsloven, er vi imod. Vi mener stadig, at den bærende tankegang, der lå bag ved bilstandslovens finansiering, er rigtig. Der kan være detailproblemer, man kan tage op, men vi mener indtil videre, at det er rigtigt, og vil derfor gå imod dette forslag.

Jeg vil dog tilføje, at vi er klar over, at der er enkelte kommuner, f. eks. Københavns kommune, der på grund af deres særlige befolknings sammensætning rammes hårdt af reglerne, og vi er positive over for på en eller anden måde at finde udvej for at støtte sådanne kommuner. Det kan jo ske ad forskellige veje, enten via administrative regler eller via lovændring.

Det sidste spørgsmål, der har været fremme, nemlig om ophævelse af maksimumsgrænserne for udgifterne i daginstitutioner, vil jeg gerne have at vi tager en drøftelse af i socialudvalget til vurdering af, hvor meget det egentlig påvirker fastsættelsen af satserne i daginstitutioner. Jeg har lidt indtryk af, at nogle kommuner misbruger disse maksimumssatser til ligesom at give det udseende af, at de ikke er berettigede til at gå over dem, hvad der jo ikke er rigtigt. Det burde være almindeligt kendt for befolkningen i kommunerne, at maksimumsgrænserne vedrører refusionsspørgsmål, men at man kan gå ud over dem, hvis skatteborgerne er villige til at betale.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti kan ikke medvirke til dette forslags vedtagelse – jeg tænker heller ikke, at det var ventet.

Når vi ikke kan det, så er det i første række, fordi vi mener, at når vi har lagt afgørelsen ud til kommunerne, så må økonomi og afgørelse følges ad.

Nu er det jo sådan, at næsten alle de forslag, vi i dag skal behandle, på en eller anden måde berører spørgsmålet om børneinstitutioner. Derfor kan det ikke være meningen, at man skal komme med den principielle opfattelse, man måtte have, til alle forslag. Derfor skal jeg ikke ved dette forslag komme nærmere ind på det. Jeg tror, det er velkendt.

En ting, vi gerne vil være med til at drøfte i socialudvalget, er normeringerne, for at se, om de, som man har fundet frem til, er de rigtige, om normeringerne, det gælder plejehjem, det gælder inden for åndssvageforsorgen, det gælder inden for daginstitutioner, virkelig dækker, sådan at vi kan sige, at det er forsvarligt. Det vil vi gerne være med til.

Alice Hedegaard (DR):

Det i bemærkningerne omtalte behov for flere plejehjemspladser vil jeg foretrække at man søger løst ved en yderligere udbygning af hjemmehjælpen, da det efter min mening er en uværdig måde at behandle de ældre på, når man anbringer dem på et plejehjem. Efter et langt liv med arbejde og måske trange kår må det være samfundets pligt at lade de gamle få chancen for at forblive i deres hjem. En plejehjemsplads koster i dag så meget, at man for de samme penge kan lade de gamle blive passet forsvarligt i deres hjem. At rive dem ud af deres dagligdag og stuve dem sammen på disse dødens ventestationer er at lade dem dø to gange.

Man undrer sig, hver gang man læser og hører om det store behov for flere daginstitutioner, når man tager vor enorme arbejdsløshed i betragtning. Men grunden er vel den, at folk ikke tør tage deres børn ud af institutionerne under arbejdsløshed, for får de tilbudt arbejde, kan de måske ikke få deres børn passet igen.

Jeg kan godt se, at byrden vil blive mere fordelt over hele landet, hvis staten refunderer kommunerne 75 pct. i stedet for 50 pct. Men vi må også være så realistiske, at vi ser i øjnene, at der er en grænse for, hvor meget man kan blive ved med at øge skattetrykket.

Det er angivet i bemærkningerne, at det vil have en forbrugsbegrænsende virkning for de høje indkomster, fordi de vil komme til at bidrage med en større andel til udbygningen af de sociale og sundhedsmæssige sektorer end de lave indkomster, men jeg er ikke så sikker på, at det er rigtigt. Efter vort nuværende skattesystem er det de lave indkomster og mellemindkomsterne, der hver gang rammes hårdest. Der er bl. a. ikke så store fradrag på disse indkomster, det har man ikke råd til at have.

Retsforbundet kan desværre ikke støtte forslaget.

[Tyroll]

Tyroll (VS):

Om det foreliggende forslag kan vi for VS' vedkommende sige, at vi sådan set også, ligesom fru Ebba Strange, kunne tænke os nogle kraftigere indgreb i de systemer, der er kørt igennem med bistandslovens gennemførelse. Det, der egentlig er tale om i forbindelse med bistandsloven, er, at man i højere grad vil have de forskellige prioriteringer i samfundet underlagt den øjeblikkelige kriseudvikling, der er i samfundet. Det er det, man vil gennemtvunge ved dette system.

Man forsøger her at få opbygget et harmonikasystem, som kan trykkes tilstrækkeligt sammen, når der er økonomisk krise, og hvor tilstrækkeligt mange af dem, der skal træffe beslutningerne, bliver tvunget til det under den økonomiske krise. Det er det, der er sagen i dette forslag. Det er selvfølgelig derfor, man fra borgerlig side, og altså desværre også fra socialdemokratisk side, er oppe på mærkerne, hver gang man er ved at ville foretage nogle ændringer i disse ting.

Jeg vil godt sige, at fra venstresocialisterne er vi modstandere af det, man har indført her. Vi mener absolut, at mulighederne for at gennemføre egentlige prioriteringer, mulighederne for også at komme ud over de begrænsninger, som dette kapitalistiske system lægger for de forskellige sociale ordninger osv., bliver begrænset gennem den ordning, man har lagt op til i bistandsloven. Derfor vil vi selvfølgelig også søge at få slået så meget hul på de forhold som muligt. Det kan være svært umiddelbart at vurdere, hvor egnet dette forslag er til det, men vi vil da godt gå nærmere ind i det. Umiddelbart vil vi da sige, at vi er positivt indstillet over for dette forslag.

Man har på nogle områder været indstillet på, også fra borgerlig side, at gå ind i nogle prioriteringer, også prioriteringer, der kom på kant med den ordning, man har givet det i bistandsloven, og med bloktilskuddene, nemlig med hensyn til spørgsmålet om hjemmehjælpere. Men det viser sig klart i dag, at det, der var målsætningen med det, var nogle besparelser. Man snakker om, at nu skal plejehjemmene osv. nedlægges. Når vi gik ind for, at man skulle sikre øget prioritering af hjemmehjælpen, så var det selvfølgelig for at medvirke til at sikre, at så mange ældre som muligt kunne blive i deres hjem. Men hvis

det samtidig går ud over dem, der er i en sådan tilstand, at det nødvendiggør en anbringelse på plejehjem og ældrehjem i det hele taget, kollektivboliger, og de prioriteringer, vi har på dette område, så er vi selvfølgelig ikke med. Det sagde vi allerede dengang.

Det viser sig gang på gang, at det er, fordi man jager disse besparelser, at man i givet fald går med til at dispensere fra de regler, man ellers har lagt op til. Det er også det, der har været tilfældet, og det, der har været målsætningen for, at man altså gik med til at foretage andre ting på hjemmehjælpsområdet.

Det står helt klart for os, at det også har været de målsætninger, der har ligget fra socialdemokratiets side, når man netop ikke i sine beskæftigelsesplaner har taget daginstitutionsområdet med. Man har klart vist sin manglende interesse. Man har forsøgt at dække sig ind under de ordninger, man har lavet i bistandsloven. Man har klart vist sin manglende interesse for at gå ud over bistandsloven, når det drejer sig om daginstitutionsområdet, på trods af at det gang på gang kan påvises, hvordan kvinderne, de arbejdssøgende i det hele taget, bliver stillet over for helt urimelige forhold. På trods af sådanne ting fastholder man, at dette nu er lagt ud, og her vil man ikke dispensere. Det viser klart mønsteret, og det synes jeg man skal holde fast ved.

Derfor kunne jeg også godt forestille mig, at det ville være prisværdigt at få at vide af fru Inge Fischer Møller, hvilken form forslaget skulle have, for at det kunne være acceptabelt for socialdemokratiet. Jeg bed mærke i, at fru Inge Fischer Møller sagde, at socialdemokratiet måtte afvise forslaget i den foreliggende form. Men hvilken form kunne man så forestille sig, for at man kunne acceptere disse forsøg på at komme ud over de evige begrænsninger, som socialministeren nævner, hver gang vi forsøger at få de forbedringer igennem på daginstitutionsområdet, som SF og DKP og VS har været fælles om at stille forslag om her, for at komme ud over de besparelser, som man altså også på dette område tidligere i samarbejde med de borgerlige har gennemført?

Foreløbig må vi sige, at med dette forslag er der åbnet lidt op for at kunne angribe de forhold, der er lavet af socialdemokratiet og

[Tryll]

de borgerlige i fællesskab. Det mener vi er en god intention, og den vil vi støtte. Under udvalgsarbejdet vil vi finde ud af, om det skulle være en givtig vej at betræde.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg skal takke SF og VS for den positive holdning, de har haft til forslaget, og beklage, at ikke flere partier har villet være med til at ændre byrdefordelingen imellem stat og kommune. Jeg skal specielt beklage, at socialdemokratiet ikke har ønsket at bidrage til en større solidaritet imellem kommunerne.

Det, forslaget tilsigter, er at få kommunerne til at anvende deres likvide kapital til at etablere det nødvendige antal daginstitutioner og afskaffe ventelisterne til plejehjemmene, samtidig med at omsorgsarbejdet og hjemmehjælpen udbygges. Det vil være beskæftigelsesfremmende, og eventuelle merudgifter skal reduceres i forhold til besparelser til arbejdsløshedsdagpenge. Forslaget tilsigter også at flytte udgifterne fra de lavest lønnede til de højere indtægter og bl. a. at sikre, at kommuner med et højt socialt servicebehov ikke tvinges til nedskæringer på grund af et højt arbejdsløshedsniveau.

Ved et uændret serviceniveau betyder det mindre skattelettelser til indkomster på omkring 40.000 kr. i skattepligtig indtægt og mindre forhøjelser til indtægter på omkring 70.000 kr. i skattepligtig indkomst. Der er tale om større forhøjelser, når vi kommer op på indtægter på omkring 120.000 kr. og 200.000 kr. Det betyder en støtte til kommuner med store udgifter i henhold til bistandsloven, og det belønner kommuner, der forsøger at leve op til bistandslovens § 69.

Fjernelsen af maksimumsgrænserne vil derudover muliggøre bedre normeringer både på daginstitutionsområdet og på plejehjemsområdet. Som ministeren sagde, er det allerede sket for en 3-årig periode med ministerens løfte om at ophæve maksimumsgrænserne for plejehjælp i denne periode. Men det modvirkes af andre tilskudsordninger, som fjernes over bloktilskuddene, og dem er vi imod. Vi mener principielt, at når ministeren kun kan henstille til kommunerne i forbindelse med § 69, så bør ministeren heller ikke kunne indskrænke, således som det sker ved reglen om maksimumsgrænserne.

Det, der ligesom har været generelt ved nogle af ordførertalerne, har været spørgsmålet om at sætte refusionen op til hjemmehjælp og plejehjælp, som om det var en modsætning. Men det er det ikke i det forslag, der ligger her, fordi hjemmehjælpsudgifterne også er dækket ind af den forbedrede refusion. Derfor vil der for hjemmehjælpsudgifterne, også ud over den 3-årige periode, som ministeren har lavet et cirkulære om, være mulighed for, at kommunerne kan bruge flere penge på hjemmehjælp. Vi er ikke indstillet på, at det skal betyde, at der ændres i bloktilskuddene, for så ville forslaget være illusorisk. Meningen med det er netop, at man skal give kommunerne den solidariske støtte, de har brug for, og på den måde give dem mulighed for at udbygge til det nødvendige behov.

Der har også generelt været talt om, at det er udgifter, der skal betales, det kan vi lige så godt konstatere, når vi taler om, at det vil betyde skatteforøgelser eller ikke. Det, vi i første omgang må konstatere, er, at vi har et udgiftsniveau. Hvem skal så dække det udgiftsniveau, hvem skal betale det? Skal det være den enkelte kommune, der eventuelt er ramt af arbejdsløshed, eller skal det fordeles over hele landet? Skal det være de laveste indtægter, eller skal det være dér, hvor den progressive beskatning sætter ind? Det er da rigtigt, at det i mange tilfælde er de samme indtægtsgrupper, der skal betale i den ene og den anden ende. Men forskellen er bare, at når det køres over på statsskatten, så vil det blive de højest lønnede, der kommer til at betale mest, og det går vi ind for. Når vi ikke laver det på den måde, at der skal være en progression over kommuneskatten, så er det netop for at få dette fordelingsprincip imellem landets kommuner med ind i billedet.

Socialministeren nævnte, at forslaget rører ved principperne omkring byrdefordelingsreformen, der gik ud på, at man skulle have øgede beføjelser til kommunerne og øgede forpligtelser. Det kan jeg nu ikke se er rigtigt. Vi har ikke med dette forslag ændret på disse principper. Vi har stadig væk ladet beføjelsen ligge hos kommunerne, men vi har givet kommunerne en mulighed for i hvert fald økonomisk at klare de forpligtelser, de har.

[Tove Jørgensen]

Så undrer det mig, at ministeren siger, at man ikke skal drage en løsning af beskæftigelsesproblemerne ind i forbindelse med konkrete sociale love, og samtidig henviser til augustforliget, hvor man netop som led i en beskæftigelsesplan ændrede på maksimumsgrænserne. Det forekommer ikke umiddelbart logisk indlysende.

Så siger hr. Wissing fra fremskridtspartiet, at der er tale om en centraliseringsstyring af socialforsorgen. Det er der netop ikke tale om, for der er kun tale om udgiftssiden, hvor der bliver mulighed for staten for at træde ind med en større andel. Der er altså heller ikke tale om, at det er et diktat til kommunerne, sådan som det foreligger her. Der er kun tale om, at byrderne bliver fordelt på en anden måde.

Det bliver også fremhævet her, at de gamle skal forblive i eget hjem. Det er vi ikke uenige i, i det omfang de kan. Men der er altså ældre mennesker, der ikke kan forblive i eget hjem, og de skal i hvert fald ikke henvises til hospitalernes venteaftdelinger, således som vi ser det i dag, hvor de ligger på stuer med mindst 4 og ofte 6-10 senge, og dér ligger de i årevis. Det synes vi absolut ikke er en acceptabel situation.

Hr. Henrik Toft nævnte, at det ville koste 2,5 mia kr. at ændre det efter de regler, vi har foreslået. Ja men disse udgifter skal betales i forvejen, det er bare nogle andre, der kommer til at betale dem.

Så gør hr. Palle Simonsen sig skyldig i en fejltagelse, når han siger, at der er en modsætning mellem at klage over de høje takster og samtidig forlange, at niveauet skal hæves. Hr. Palle Simonsen hævder, at det netop er i de kommuner, hvor man har hævet niveauet, at man også har de høje takster. Det er ikke rigtigt. Jeg kan nævne et eksempel fra Albertslund kommune i Københavns omegn. Der gav man i 1976 360 kr. om måneden for en vuggestueplads, medens en vuggestueplads i Søllerød kommune, hvor der absolut ikke er et niveau, der kan tåle at blive sammenlignet med Albertslund kommune, koster 600-700 kr. Skatteprocenten er betydelig større i Albertslund, og det er selvfølgelig fordi de selv dækker udgifterne, men de har til gengæld en lang række andre store udgifter i forbindelse med huslejer o. lign. Derfor er det en helt urimelig belastning for en

kommune, hvis gennemsnitsindtægt er betydelig lavere end Søllerøds.

Fru Yvonne Herløv Andersen nævnte, at det bør være kommunerne selv, der bestemmer serviceniveauet. Det kan der være noget rigtigt i, men man må bare gøre sig klart, at det ikke er alle kommuner, der har det samme skattegrundlag. Derfor er det nødvendigt, at der er et solidaritetsprincip i sociallovgivningen, og det er det i hvert fald nødvendigt at kigge på.

Til fru Ebba Strange vil jeg sige, at det er korrekt, at vi ikke har foreslået ændringer af refusionerne til vejledning, selv om vi er ganske enige i, at der også ligger problemer her. Når vi ikke har gjort det, er det, fordi vort forslag også ville gavne på denne situation for kommunerne. Hvis der kom denne lettelse på bistandshjælpens område, ville der også blive flere penge til rådighed til vejledning. Men vi er ikke uvillige til i udvalget at snakke om den ting og eventuelt blive enige, hvis man vil foreslå ændringer dér.

Vi mener ikke, at det forslag, der ligger her, vil medføre mere styring end det, der nu er tale om på dette område. Fru Ebba Strange taler om, at det er udmærket, at maksimumsgrænserne ikke binder. Det synes jeg for så vidt også at det er, men jeg synes ikke, det er så udmærket, at socialministeren kan undlade at fastsætte bestemte normeringer. Vi har et problem nu med skolefritidshjemmene, hvor netop denne undladelse kan risikere at medføre forringelser på området. Jeg mener derfor nok, vi på en eller anden måde burde finde frem til, at man kunne sige, at der måtte være visse pædagogiske krav, der skulle tilfredsstilles, og det bliver de i hvert fald ikke med de nuværende normeringer. Derfor er jeg glad for, at flere ordførere har talt om, at man er villig til at kigge på reglerne omkring maksimumsgrænserne, så vi måske i hvert fald kan få pillet ved de forhold.

Fru Grethe Philip efterlyste oplysninger om de økonomiske konsekvenser. Jeg har svaret på spørgsmålet om bloktilskuddene, som vi ikke mener bør ændres. Men i øvrigt vil jeg sige, at det kan jo være vanskeligt for de enkelte partier at lave disse økonomiske oversigter, for vi har ikke den embedsmandsstab til rådighed, som et regeringsparti har. Det må være værdifuldt, at man ved at stille forslaget kan få spørgsmålet bearbejdet i udvalget og så ad den vej få at vide, hvilke

[Tove Jørgensen]

konsekvenser der i øvrigt ville være, hvis man gør det på den ene eller den anden måde.

Så vil jeg lige sige til hr. Tyroll, at vi er enige i, at det væsentligste ville have været at få refusionsordningerne tilbage. Det var det, vi helst havde set. Dette er et forsøg på at finde nogle veje, hvormed man i hvert fald kan lave nogle forbedringer og prøve på at undersøge, om vi kan få bygget det nødvendige antal institutioner, samtidig med at vi får forøget normeringerne og vi får taget hul på de problemer, der er omkring hele den sociale forsyning i forbindelse med den krise, vi er inde i, hvor det er den enkelte kommune, der bliver belastet urimelig hårdt. Det er et problem, vi især vil komme ud for til næste år, hvor vi forventer, at imellem 15.000 og 25.000 mennesker – vi kender ikke helt nøjagtigt tallet, men deromkring – vil falde for 26 ugers reglen og altså skal gå over på det sociale bistandsystem. Der bliver det et problem, hvis det er den enkelte kommune, der skal afholde alle udgifterne.

Ebba Strange (SF):

Jeg tror, at fru Tove Jørgensen har misforstået noget af det, jeg sagde. Det, jeg sagde, var, at jeg syntes, det var udmærket, at socialministeren undlod at fastsætte maksimumsgrænser. Jeg har ikke sagt, at det var udmærket, at socialministeren undlod at fastsætte normeringer. Jeg har, hver gang jeg har udtalt mig om disse ting – jeg har ikke gjort det i dag, og derfor vil jeg benytte lejligheden til at gøre det nu – sagt, at jeg mener, at det er vores opgave herinde at fastsætte mindstenormeringer på dagsinstitutioner, mindstenormeringer med hensyn til personaleanvendelse, mindstenormeringer på plejehjem og mindstenormeringer i det hele taget i forbindelse med bistandslovområdet. Det, jeg bare ønsker, er, at kommunerne kan få lov at gå ud over normeringerne, uden at det skal gå ud over deres refusioner. Det er derfor jeg er glad for maksimumsgrænseophævelsen, men jeg har ikke sagt, at jeg ikke synes, at der skal fastsættes minimumsnormeringer.

Jeg vil godt lige sige, at jeg egentlig principielt er enig med hr. Palle Simonsen i, at der er en meget nær sammenhæng mellem et forøget serviceniveau og betalingen for daginstitutionerne. Det er klart, at det er der, undta-

gen i de kommuner – fru Tove Jørgensen nævner Albertslund, jeg kan nævne min egen kommune, Århus – hvor kommunen altså går ind med et ekstratilskud. Derfor har vi heller ikke de høje daginstitutionstakster i Århus, men det er altså på grund af kommunens velvilje. Hvis man skulle have fulgt statens refusioner og samtidig have lavet en bedre normering, så er det klart, at også forældrebetalingen ville være steget. Der er en sammenhæng.

Derfor vil jeg godt slutte med at sige, at et af de steder, hvor jeg umiddelbart ved, at jeg kan få SF med til at støtte kommunisternes forslag om en forhøjet refusion, er i hvert fald daginstitutionsområdet. Der har vi tidligere talt om, at for at nedsætte forældrebetalingen bør staten gå ind med et øget tilskud. Det bør ikke være kommunerne, der går ind med det øgede tilskud.

Tove Jørgensen (DKP):

Efter de sidste bemærkninger fra fru Ebba Strange kan jeg sige, at det ser ud, som om der er enighed i spørgsmålet om maksimumsgrænser imellem DKP og SF. Det er helt sikkert.

Jeg vil lige fremhæve, netop med hensyn til takstpolitikken, at der er det vigtigt at få ændret refusionsordningernes fordeling, for dermed giver man kommunerne en mulighed for at føre en anden takstpolitik, hvor de vil få råd til at gå ind og give bidrag, således at taksterne også kan nedsættes, hvad jeg også finder er et meget væsentligt spørgsmål at få taget hul på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand [af Karen Thurøe Hansen (KF) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 62. Fremsat 19/10 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Eva Gredal):

Det fremgår af bemærkningerne til dette forslag fra det konservative folkeparti om at ændre § 69 i bilstandsloven, at det er fremkaldt af socialstyrelsens såkaldte påbud til en række kommuner om at oprette daginstitutioner. Disse påbud skulle være givet i forbindelse med den årlige gennemgang i socialstyrelsen af de kommunale udbygningsplaner på det sociale og sundhedsmæssige område.

Hvis lovforslaget virkelig er fremsat med udgangspunkt heri, kan jeg oplyse forslagsstillerne om, at det er fremsat på et helt forkert grundlag. Hverken socialstyrelsen eller socialministeren har juridisk mulighed for at påbyde en kommune en så detaljeret ændring af sin socialpolitik, som forslagsstillerne synes at forudsætte.

Ved gennemgangen af de indsendte udbygningsplaner har ministeren ifølge den sociale styrelseslov pligt til særligt at påse, om tre forhold i fornødent omfang er tilgodeset. Det drejer sig om reglerne for planlægningen, forpligtelserne efter lovgivningen og det samfundsmæssige hensyn til ressourceforbruget. Denne beføjelse er et led i ministerens ansvar for at påse, at den pågældende lovgivning på det sociale område overholdes. Decentralisering af beslutningskompetence er jo ikke ensbetydende med, at man kan blæse på lovens ord. For at fremme dette formål kan socialministeren give den enkelte kommunalbestyrelse eller det enkelte amtsråd pålæg om at indsende sin udbygningsplan til central godkendelse efter første planrevision eller give henstillinger om særligt at overveje nærmere angivne forhold ved næste planrevision.

Forslagsstillerne begrundelse bliver ikke bedre, fordi de henviser til et konkret eksempel, i dette tilfælde Sydthy kommune. Af bemærkningerne til lovforslaget må man uvægerlig få det indtryk, at denne kommune og andre kommuner har fået direktiver om, at

de skal oprette daginstitutioner, og at dagpleje næsten er forbudt. Som nævnt er der ikke i lovgivningen baggrund for et sådant påbud, og det er derfor heller ikke givet til Sydthy kommune.

Jeg skal gerne oplyse forslagsstillerne om, hvad socialstyrelsen rent faktisk har skrevet til kommunen. Man har stærkt henstillet, at kommunalbestyrelsen tager det forhold, at der kun er dagpleje for 0-2-årige i kommunen, op til fornyet overvejelse i forbindelse med den kommende planrevision med henblik på etablering af et daginstitutionstilbud også for de 0-2-årige, eventuelt i form af en aldersintegreret institution. Socialstyrelsen henstiller til kommunalbestyrelsen, at den overvejer problemet. Der er ikke tale om centrale direktiver eller om, at kommunen ikke må have dagpleje overhovedet. Det fremgår endda af skrivelsen til kommunen, at socialstyrelsen vil være indstillet på at optage direkte drøftelser med kommunen om dens udbygningsplan, såfremt kommunalbestyrelsen måtte ønske det.

Lovforslaget kan i øvrigt læses sådan, at helt privat dagpleje, som forældrene selv finder frem til, skulle kunne være et alternativ eller et supplement, som kommunerne kunne tage i betragtning ved deres sikring af den sociale standard på dette område.

Den formidlede dagpleje i private hjem, hvor kommunerne på en helt anden måde har hånd i hanke med forholdene, bl. a. med visitationsordning og med tilsyn, fremtræder imidlertid som et supplement i forbindelse med bilstandslovens krav i § 69 om at sørge for det nødvendige antal pladser på daginstitutioner for børn. Det fremgår klart af punkt 7 i socialministeriets cirkulære af den 30. september 1975 om dag- og døgnpleje efter bilstandsloven.

Det har siden 1964, da den formidlede dagpleje blev introduceret som en nødløsning i en situation med stor mangel på institutionspladser, været en forudsætning, at denne pasningsform netop skulle være et supplement til især vuggestuer og børnehaver og som sådan komme i anden række efter institutionsløsningen. Dette synspunkt er videreført med bilstandsloven, der i overensstemmelse med reformkommissionens anden betænkning overlader det til de enkelte kommuner at stå for den nærmere tilrettelæggelse af dagplejens formidling, om det skal ske